Ühe ettevõtte kohta tuli 13 töölist, ettevõtete aastatoodangu kogusumma ulatus 1 003 000 rublani. 1904. a. oli 27 ettevõtet 863 töölisega, järelikult 32 töölisega ühe ettevõtte kohta. Käsitööstuslikkude ettevõtete arv ulatus 266, käsitööliste arv 1600 peale. 1913. a. oli Tartus 31 vabrikutööstuslikku ettevõtet 1070 töölisega; ühe ettevõtte kohta tuli keskmiselt 35 töölist. Aastatoodangu kogusumma ulatus üle 1 500 000 rbl.

Tartu elanikkude tööalaline jagunemine 1922. a. rahvalugemise andmeil [1]). 29. XII. 1922. a. toimetatud rahvalugemise andmeil ulatus palgaliste ja tööliste üldarv 40,7%-ni elanikkude üldarvust ehk 20 467 inimese peale, kelledest 11 293 inimest kuulusid aktiivsete ja 9174 inimest passiivsete perekonnaliikmete hulka. Oma kapitalelt saadavaist tuludest elavad 831 aktiivset ja 826 passiivset perekonnaliiget — kokku 1657 inimest ehk 3,29% elanikkude üldarvust. Elanikkude ülejäänud osa koosneb ettevõtete omanikest, ametnikest, vabakutselisist jne. Huvitav on vaadelda, kuidas jagunevad elanikud tööstusliku ja käsitööstusliku tegevuse eriharude järele; see võimaldub ülalmainitud rahvalugemise andmete põhjal (vt. tabel lk. 508—509).

Selle põhjal tõuseb tööstuslikust ja käsitööstuslikust tegevusest ülalpidamist saavate aktiivsete ja passiivsete perekonnaliikmete arv 14 733 inimeseni. Suurimad rühmad moodustuvad järgmisist erialust:

Ülalpidamist annavad:

Jalanõudetööstus	2234	inim., s. o.	4,4%	elanikest
Rätsepatööstus	2030	„ „	4,0%	„
Masinatööstus	1362	„ „	2,7%	„
Ehitusala	1251	„ „	2,5%	„
Tisleri- ja mööblitööstus	1236	„ „	2,5%	„
Puu-ehitusmaterjali ümbertöötus	501	„ „	1,0%	„
Kudumistööstus	455	„ „	0,9%	„
Pagaritööstus	368	„ „	0,7%	„
Arsti- ja õpperiistade valmist.	309	„ „	0,6%	„
Napsi- ja õlletööstus	290	„ „	0,6%	„
jne.				
Kokku	14 773	inim., s. o.	29,3%	elanikest.

Neist üldrahvalugemise andmeist selguvad kolm järgmist rühma, milledeks jagunes meie tööstus-käsitööstuslik klass (1922. a. lõpul):

Peremehi (aktiivseid)	2747 inim.
Töölisi „	4000 „
Ametnikke ja teenijaid (aktiivseid)	457 „

Tartu tööstus 1923. a. linnavalitsuse poolt korraldatud uuringu põhjal.

Üldtoodang. Uuringu andmete ümbertöötamise saadusena meie tööstuslikust tegevusest allpool tekkiv pilt annab meile eeskätt kujutluse sellest, et tähtsaim osa tegevusest on määratud linna, siis lähema maakonna jne. elanikkude tarvete rahuldamiseks. Saaduste müük teisisse maakonnisse on vast algamas; müük välismaale — tähtsusetu. Ometi näeme praegu väljakujunenud politilise ja sellega lähedalt seotud tulundusliku olukorra tagajärjena eneste juures toodangusumma absoluutset kasvamist, s. t. kui 1900. a. arvati toodangu kogusummat 1 milj. ja

1) Vrdl. ka lk. 444 jj.

Tartu, lk. 507